

Brüssel, 5. aprill 2022  
(OR. fr, en)

7769/22

JEUN 39  
EDUC 114  
SPORT 21  
ENV 308  
ONU 48

## MENETLUSE TULEMUS

|                 |                                                                                                                                                             |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Saatja:         | Nõukogu peasekretariaat                                                                                                                                     |
| Saaja:          | Delegatsioonid                                                                                                                                              |
| Eelmise dok nr: | 7053/22                                                                                                                                                     |
| Teema:          | Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate<br>järelused „Noorte kui muutuste elluvijate tõhusam kaasamine keskkonna<br>kaitseks“ |

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate eespool nimetatud järelused, mille hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu kiitis heaks 5. aprillil 2022.

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused  
„Noorte kui muutuste elluvijate tõhusam kaasamine keskkonna kaitseks“

NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE  
ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE JÄRGMIST:

1. ELi noortestrategiale lisatud Euroopa noorte eesmärgis nr 10 „Jätkusuutlik roheline Euroopa“ seatakse siht „saavutada ühiskond, milles kõik noored on keskkonnavalaselt aktiivsed, haritud ja võimelised oma igapäevaelus muutusi tegema“;
2. ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030<sup>1</sup> tunnistatakse, et noored on „olulised muutuste põhjustajad“ kestliku arengu valdkonnas. Lisaks julgustatakse ÜRO ülemaailmses noorte tegevusprogrammis<sup>2</sup> noori aktiivselt ühiskonnaelus osalema;
3. Euroopa Liit on pühendunud ÜRO kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030 ja selles sätestatud kestliku arengu eesmärkidele, et ehitada üles tulevikku keskkonnahoidlikumal, rahumeelsemal ja õiglasemal viisil<sup>3</sup>;

---

<sup>1</sup> ÜRO Peaassamblee 25. septembri 2015. aasta resolutsioon 70/1 „Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development“ (kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“).

<sup>2</sup> United Nations World Programme of Action for Youth (ÜRO ülemaailmne noorte tegevusprogramm), juuni 2010:  
<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay2010.pdf>

<sup>3</sup> Nõukogu järeldused „Kestlik Euroopa aastaks 2030“ (10. detsember 2019):  
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14835-2019-INIT/et/pdf>  
Nõukogu järeldused „Terviklik lähenemisviis eesmärgiga kiirendada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamist – parema taastamise põhimõtte järgimine pärast COVID-19 kriisi“ (22. juuni 2021): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9850-2021-INIT/et/pdf>

4. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on täielikult pühendunud 2015. aasta detsembris Pariisis toimunud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste konverentsil (COP21) vastu võetud Pariisi kokkuleppe täitmisele. Seoses Pariisi kokkuleppe eesmärgi ja sihtide saavutamiseга rõhutab Euroopa Liit kliimateadlikkuse suurendamise algatuse kõigi kuue elemendi olulisust, tunnistas noorte kesket tähtsust, et viia ellu muutusi kliimameetmetes, ning kutsus üles kaasama noori veelgi enam kliimamuutuste poliitikasse rahvusvahelisel, Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning kliimateadlikkuse suurendamise algatuse võimaluste ärakasutamisse;
5. keskkonnakaitse on Euroopa Liidu peamine eesmärk, millega tagatakse eelkõige „kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine“<sup>4</sup> ning saavutatakse 2050. aastaks kliimaneutraalsus<sup>5</sup>;
6. Euroopa noorteaasta 2022<sup>6</sup>, mille eesmärk on suurendada Euroopa Liidu, liikmesriikide ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste jõupingutusi, et toetada noori ja teha nendega koostööd pandeemiast väljumisel, on samuti mõeldud selleks, et edendada rohe- ja digiülemineku pakutavaid uusi väljavaateid ja võimalusi. Need üleminekud peaksid olema kaasavad ja nende raames tuleks pöörata tähelepanu vähemate võimalustega noorte integreerimisele;

---

<sup>4</sup> Euroopa Liidu lepingu artikkel 3.

<sup>5</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus).

<sup>6</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta (ELT L 462, 28.12.2021, lk 1–9).

7. Euroopa roheline kokkulepe<sup>7</sup> on tegevuskava kestliku ühiskonna loomiseks Euroopa Liidus, tagades kõigile õiglase ja kaasava ülemineku. Selles rõhutatakse vajadust keskenduda äärepoolseimatele piirkondadele, mis on kliimamuutuste ja loodusõnnetuste suhtes eriti kaitsetus olukorras;

#### OLLES TEADLIKUD JÄRGMISEST:

8. noorte seas suureneb teadlikkus kestliku arengu küsimustest, eelkõige keskkonna- ja kliimaküsimustest, ning soov nendega tegeleda<sup>8</sup>. Noori on aktiivselt kaasatud kohalikul, piirkondlikul, riiklikul, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, et suurendada teadlikkust keskkonnaküsimustest, sealhulgas kliimamuutustest, toetava tegevuse, kliimameeleavalduste, veebipõhiste kaasamiskampaaniate ja muude vahendite abil;
9. paljud noored pooldavad jõulist keskkonnaalast tegevust ja meetmeid, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuste<sup>9</sup> ja elurikkuse vähenemise vastu. Mõned neist järgivad keskkonnahoidlikke tavasid, mis võivad olla eeskujuks ülejäänud ühiskonnale. Noored delegaadid kogu maailmast, sealhulgas kõigist Euroopa Liidu liikmesriikidest, tutvustasid Glasgows toimunud ÜRO kliimamuutuste konverentsil (COP26) Youth4Climate manifesti, et kutsuda maailma liidreid üles tegutsema<sup>10</sup>;

---

<sup>7</sup> Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

<sup>8</sup> Euroopa Komisjon, Eurobaromeetri kiiruuring nr 478 (2019) „How do we build a stronger, more united Europe? The views of young people : report“ (Kuidas luua tugevam ja ühtsem Euroopa? Noorte arvamused),  
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/99cb705b-fa13-11e9-8c1f-01aa75ed71a1/language-en>

<sup>9</sup> Pan-European survey, Main multi-country report (Üleeuroopaline uuring, mitut riiki hõlmav põhiaruanne), #Climate of change, 2021: [https://eeb.org/wp-content/uploads/2021/04/IPSOS-Multi-Country-Report-complete.FINAL\\_.pdf](https://eeb.org/wp-content/uploads/2021/04/IPSOS-Multi-Country-Report-complete.FINAL_.pdf)

<sup>10</sup> Youth4Climate manifest on Itaalia valitsuse korraldatud ürituse „Youth4Climate: Driving Ambition“ tulemus. See sisaldab ideid ja konkreetseid ettepanekuid kliimaalase tegevuse mõne kõige pakilisema küsimuse, sealhulgas kestlikku arengut toetava hariduse kohta.

10. kaasatuse ja osaluse tase on noorte puhul erinev: haridusliku<sup>11</sup>, kultuurilise ja sotsiaalse kapitali kõrge tase tähendab tavaliselt suuremat osalust;
11. ülemaailmne COVID-19 tervisekriis ja üleilmse majandustegevuse ajutine aeglustumine, millel on olnud märkimisväärne majanduslik ja sotsiaalne mõju, eelkõige noortele, on teinud ilmsiks teatava inimtegevuse otsese mõju keskkonnale<sup>12</sup>. Erinevad riiklikud ja Euroopa tasandi stiimulite paketid ja kriisist ülesaamise kavad on võimalused kestliku ja keskkonnahoidliku ülemineku edendamiseks, kus kõigil noortel peaks olema võimalus muutuste elluviimises täiel määral osaleda.

#### LEIAVAD, ET

12. on oluline tagada, et kõik noored, olenemata sellistest teguritest nagu sugu, puue, haridustase, sotsiaalne ja majanduslik taust, päritoluriik või elukoht, mõistaksid kestliku arengu probleeme ning oleksid teadlikud otsuste, meetmete ja elustiilivalikute mõjust keskkonnale, elurikkusele ja kliimale. Kõigil põlvkondadel, sealhulgas noortel, peaks olema vajalik pädevus asjakohaste meetmete võtmiseks;
13. täiel määral osalemiseks peaks noortel olema usaldusväärne tõenduspõhine teave ja andmed, et nad saaksid teha teadlikke otsuseid keskkonna, elurikkuse ja kliimamuutustega seotud probleemide ja lahenduste kohta ning arendada ja tugevdada kriitilise mõtlemise oskusi. Tuleks teha jõupingutusi, et võidelda keskkonda ja kliimamuutusi käsitleva desinformatsiooni vastu;

---

<sup>11</sup> David E. Campbell „What is the impact of education on civic and social engagement? Measuring the effects of education on health and civic engagement. Proceedings of the Copenhagen symposium“ (Milline on hariduse mõju kodanikuosalusele ja sotsiaalsele kaasatusele? Tervisele ja kodanikuosalusele haridusega kaasneva mõju hindamine. Kopenhaageni sümposiumi järeldused), OECD 2006,

<https://www.oecd.org/education/innovation-education/37425694.pdf>

<sup>12</sup> Valitsustevaheline kliimamuutuste paneel (IPCC) „Climate Change 2021: The Physical Science Basis“ (Kliimamuutused 2021: reaalteaduslik alus),  
[https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC\\_AR6\\_WGI\\_SPM\\_final.pdf](https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM_final.pdf)

14. samuti on oluline edendada nii noorte- kui ka põlvkondadevahelist dialoogi kestliku arengu, keskkonnakaitse ja elusolendite austamisega seotud eetiliste küsimuste üle, avades aruteluruumi, et noored ja ühiskond tervikuna saaksid mõtiskleda nende küsimustega seotud väärtuste ja vastuolude üle;
15. jõupingutused noorte kaasamiseks keskkonnaküsimustesse ning kliimamuutuste, saaste ja elurikkuse vähenemise vastu võitlemise meetmetesse peaksid kajastuma kohalikus, piirkondlikus, riiklikus ja Euroopa tasandi avalikus poliitikas. Need ei peaks mitte ainult võimalikult suurel määral vastama noorte ootustele, vaid andma neile ka võimaluse aktiivselt ja sisuliselt osaleda nende poliitikameetmete väljatöötamises ja rakendamises;
16. noorte kaasamiseks keskkonnategevusse on vajalik nii teadlikkuse suurendamine kui ka keskkonnaküsimuste alane formaalne, mitteformaalne ja informaalne õpe väga varasest east alates;
17. selleks et oleks igati võimalik esitada ja töötada välja praktilisi lahendusi keskkonnaprobleemidega tegelemiseks, tuleks noori, sealhulgas vähemate võimalustega noori, toetada nende vabatahtlike või ettevõtlusprojektide elluviimisel ning nad peaksid saama praktilist tuge ja tehnilist abi, samuti tuleks neile suunata avaliku sektori toetusi või erainvesteeringuid.

## RÕHUTAVAD JÄRGMIST:

18. on oluline julgustada kõiki noori osalema oma kohalike kogukondade elu kujundamises, sealhulgas võimaluse korral haridus- ja koolitusasutustes, noorte- ja noorsootöö organisatsioonides ning kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes, et nad saaksid ellu viia ja edendada muutusi, mis parandavad keskkonnakaitset ning aitavad võidelda kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise vastu;
19. otsustajate, haridus- ja koolitusasutuste, noorte- ja noorsootöö organisatsioonide ning muude keskkonnavaldkonna sidusrühmade vaheline koostöö on noorte kaasamise toetamiseks ja nende tegevuse võimaldamiseks keskse tähtsusega. Soodustada tuleks vastastikust usaldust ja koostööd keskkonda puudutavates otsustusprotsessides;
20. keskkonnakaitset käsitlevates otsustusprotsessides tuleks tegeleda põlvkondadevahelise solidaarsuse ja õigluse küsimusega, et praeguste põlvkondade saadav kasu ei oleks vastuolus tulevaste põlvkondade õigustega.

## MÄRGIVAD JÄRGMIST:

21. noorte ideed ja arvamused, mida jagati 2022. aasta jaanuaris toimunud ELi noortekonverentsil, ELi noortedialoogi üheksanda tsükli alguses, olid seotud järgmisega:

- a) *Määrati kindlaks viis tegevusvaldkonda. ELi noortedialoogi üheksanda tsükli jooksul peavad noored ja otsustajad konkreetsete ettepanekute tegemiseks mõtlema ja töötama vastavalt nendele konkreetsetele valdkondadele.*
- b) *Esiteks tuleb teabe ja hariduse valdkonnas tunnustada mitteformaalse hariduse kaudu oskuste omandamist kui täielikku õppeprotsessi. Nii kohalikel omavalitsustel kui ka noorteorganisatsioonidel on kohustus teha koostööd, et anda noortele võimalus saada rohkem teavet keskkonna kohta ja leida lahendusi. Haridus on kõige väärtuslikum investeering demokraatiasse.*
- c) *Meetmete ja mõjuvõimu suurendamise valdkonnas tuleb noortele anda võimalus osaleda aktiivselt selliste otsuste tegemisel, mis kujundavad nende elu ja tulevaste põlvkondade elu. Noored peavad osalema otsustusprotsessis kõigil tasanditel. Nad on sageli tähelepanuta jäetud ja alaesindatud, kuigi nad on väljendanud ideid ja muresid, mis peaksid vanematele otsustajatele huvi pakkuma.*

- d) *Valitsemise valdkonnas moodustavad alla 30-aastased noored vähem kui 2,6 % riikide parlamentide liikmetest. On vaja tagada, et noorte kohalolu puhul ei oleks tegemist vaid näilise kaasamisega. Olemasolevatele struktuuridele, nagu ELi noortedialoog ja Euroopa Noorteparlament, tuleb anda tõhusad vahendid, mis võimaldavad neil toimida otsustusstruktuuridena. ELi noortedialoogi üheksanda tsükli jooksul on vaja töötada kestlikul ja kaasaval viisil, et noored saaksid osaleda otsuste tegemises. Samuti on väga oluline, et noortel oleks piisavalt toetust, rahalisi vahendeid ja teavet, et nad saaksid sisuliselt osaleda. Osalusprotsessid on vaja riikide tasandil läbi vaadata eesmärgiga tagada, et nad oleksid võimalikult kestlikud ja kaasavad.*
- e) *Liikuvuse ja solidaarsuse valdkonnas on täheldatud, et liikuvus ei ole kõigile noortele võrdselt kättesaadav ega võimalik. Teadusuuringud võimaldavad paremini kindlaks teha need noored, kes ei osale liikuvusprogrammides. On vaja võtta kasutusele paremad tavad, mis aitavad ühiskonnal solidaarsusprogramme paremini mõista ja jõuda kõigi oma liikmeteni.*
- f) *Lõpetuseks, juurdepääs taristule võib tunduda vähem oluline valdkond, kuid taristu ning noorte elukvaliteet ja haridus on tihedalt seotud. Sõltuvalt sellest, kas noored on pärit maa- või linnapiirkonnast, mõjutab see nende otsuste tegemist. Maapiirkondades on ühistransport tõeline probleem. Transpordiprobleemid võivad kaasa tuua noorte eraldatuse. Seetõttu ei saa teatavate noorterühmade väljajätmisel saavutada kaasavat ühiskonda. Vaja on tagada kestlikud ja taskukohased valikud kõigile.*

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES TEGEMA KOOSKÕLAS SUBSIDIAARSUSE  
PÕHIMÕTTEGA JA ASJAKOHADEL TASANDITEL JÄRGMIST:

22. toetama noorsootööd, noorte- ja keskkonnaorganisatsioone ning muid asjaomaseid eksperte ja sidusrühmi nende rollis noortele teabe andjana ning võimaldama neil levitada usaldusväärset, täpset ja kvaliteetset teavet ja andmeid kliimamuutuste, elurikkuse vähenemise, saaste ja muude keskkonnaküsimuste kohta, tuginedes teadusele, mis sobib eri vanuse ja taustaga sihtrühmadele ning on kohandatud igale geograafilisele keskkonnale, sealhulgas saare- või troopilisele keskkonnale;
23. pakkuma formaalhariduses ja -koolituses ning mitteformaalses ja informaalses õppes osalejatele, sealhulgas noorsootöötajatele, koolitus- ja erialase õppe võimalusi interaktiivsete, praktiliste ja lahendustele suunatud õppemeetodite ja lähenemisviiside kaudu, et noori paremini teavitada, harida ja toetada keskkonna- ja sotsiaalküsimuste ning kliimamuutuste valdkonnas;
24. varustama noori formaalhariduse ja -koolituse ning mitteformaalse ja informaalset õppe kaudu paremini vajaliku pädevusega keskkonnaküsimuste mõistmiseks ja nende vallas tegutsemiseks;
25. julgustama lapsi ja noori vajaduse korral konkreetsete tegevuste kaudu loodusega kokku puutuma ja võimaldama neil seda teha ning töötama keskkonnaküsimuste alal tegutsevate asjaomaste sidusrühmade toel välja keskkonnahoidlikke algatusi. Sellised kontaktid on keskse tähtsusega teadlikkuse suurendamiseks kliima- ja elurikkuse küsimustes;

26. soodustama partnerluste arendamist hariduse, noorte, spordi<sup>13</sup> ja kultuuri valdkonna ning kõigi asjaomaste sektorite vahel, et töötada välja valdkonnaülesed, koordineeritud ja üksteist täiendavad teadlikkuse suurendamise alased ning hariduspõhised lähenemisviisid keskkonna-, elurikkuse vähenemise ja kliimamuutustega seotud küsimustele;
27. soodustama ja toetama kaasavate ja noortele suunatud vastastikuse õppimise meetmete loomist ning parimate tavade vahetamist keskkonna- ja kliimamuutuste küsimustes, nagu noorte saadikute programmid ja mentorlusprogrammid või koolitus- ja koostöömeetmed (kaubandus- ja koostöölepingud, Erasmus+) ja võrgustikutegevus (NET, Euroopa solidaarsuskorpus), et suurendada kõigi noorte, sealhulgas vähemate võimalustega noorte teadlikkust ning julgustada neid võtma meetmeid keskkonna kaitsmiseks ja kliimamuutuste vastu võitlemiseks;
28. edendama noorsootöötajate asjakohast haridust ja koolitust, et tagada noorte jaoks ja nendega koos algatatud noorsootegevuse keskkonnasõbralikkus ja kestlikkus; arendama edasi asjakohaseid noorsootöö algatusi, mis keskenduvad noorte kaasamisele keskkonnaküsimustesse, eelkõige kliimamuutuste vastu võitlemise ja elurikkuse säilitamise;
29. soodustama ja toetama seda, et avaliku sektori asutused, erasektor ja kodanikuühiskond tunnustaksid ja rakendaksid noorte pühendumust keskkonnakaitsele ja nende valdkonnaüleseid oskusi, eelkõige sotsiaalseid oskusi, mille nad on sel viisil omandanud;

---

<sup>13</sup> [Nõukogu 4. aprilli 2022. aasta järeldused „Sport kui hoob käitumise muutmiseks kestliku arengu nimel“.]

30. kaitsma ja looma<sup>14</sup> koostööks kohalike, piirkondlike, riiklike, Euroopa ja rahvusvaheliste poliitikakujundajatega kestlikke pikaajalisi, turvalisi, juurdepääsetavaid ja kaasavaid kodanikuühiskonna tegutsemisruume, kus noorte hääli võetakse kuulda, olenemata nende vanusest, nende muredest või ettepanekutest võtta meetmeid keskkonna kaitsmiseks ja kliimamuutuste vastu võitlemiseks, nii et nendega mitte ainult ei konsulteeritaks, vaid et neil oleks võimalik ka aktiivselt osaleda neid küsimusi käsitlevate otsuste tegemisel;
31. looma paremaid võimalusi noortele teadlastele ja edendama nende tööd kestliku arengu valdkonnas, et tegeleda keskkonnaprobleemidega, osaliselt olla noorte jaoks eeskujuks ning osaliselt julgustada ja edendada teadusuuringute tulemuste jagamist noortega otsesemalt, et anda neile võimalus meetmeid võtta;
32. toetama koolitusmaterjalide loomist kliima-, keskkonna- ja kestlikkusküsimustes kõigi vanuserühmade ning mis tahes õppe-, haridus- ja koolitustasemete või -liikide jaoks;

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE JA EUROOPA KOMISJONI ÜLES TEGEMA NENDE VASTAVATES PÄDEVUSVALDKONDADES JA ASJAKOHASTEL TASANDITEL NING SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTEST KINNI PIDADES JÄRGMIST:

33. võtma arvesse kõigi noorte, eriti vähemate võimalustega noorte konkreetseid vajadusi ja arvamusi kohalikes, piirkondlikes, riiklikes ja Euroopa keskkonnaalastes poliitikameetmetes ja programmides, eelkõige nendes, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuste vastu ja säilitada elurikkust, edendades noorte osalemist nende poliitikameetmete ja programmide väljatöötamises ja rakendamises;

---

<sup>14</sup> Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles käsitletakse noorte sisukat osalemist hõlbustavate ja noortele mõeldud kodanikuühiskonna tegutsemisruumide kaitsmist ja loomist (ELT C 501I, 13.12.2021, lk 19–23).

34. toetama noorte ja noorteorganisatsioonide algatusi käivitada ja viia läbi teadlikkuse suurendamise alaseid tegevusi ja kampaaniaid, sealhulgas digitaalselt, kliima, saaste, elurikkuse ja muude keskkonnaküsimuste kohta, ning neist õppima;
35. soodustama, tunnustama ja vajaduse korral rahaliselt toetama meetmeid ja programme, mille noored on algatanud ja mida nad juhivad keskkonna valdkonnas, eelkõige neid, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuste vastu ja säilitada elurikkust, nii et noored saaksid olla muutuste elluviijad ühiskonnas tervikuna, samuti nende haridus- ja koolitusasutustes, kõrgharidusasutustes, noorte- ja noorsootöö organisatsioonides, kohalikes kogukondades ja oma eakaaslaste hulgas;
36. edendama noorte vabatahtlikke tegevusi, mis käsitlevad keskkonnaküsimusi, eelkõige neid, mis on suunatud kliimamuutuste vastu võitlemisele ja elurikkuse säilitamisele, ning hõlbustama juurdepääsu nendele tegevustele, tagades iseäranis, et need pakkumised on laialdaselt kättesaadavad ja neist teavitatakse asjakohastes riiklikes ja ELi tasandi portaalides, näiteks Euroopa Noorteportaal ja muudes asjakohastes kanalites; edendama vabatahtliku tegevuse kogemusi, milles kohalik või riiklik vabatahtlik tegevus on kombineeritud riikidevahelise vabatahtliku tegevusega, soodustades vajaduse korral koostööd ja vastastikust täiendavust riiklike kavade ja tegevuste, sealhulgas riikliku vabatahtliku tegevuse või kodanikuteenistuse kavade ja tegevuste, kui need on olemas, ning ELi vabatahtliku tegevuse kavade vahel, et süvendada noorte vabatahtlike kaasatust, suurendada nende pädevusi ja tugevdada nende Euroopa Liitu kuulumise tunnet;

37. kui see on asjakohane, investeerima rohelisse majandusse ja toetama noori vajalike pädevuste omandamisel ning hõlbustama nende juurdepääsu koolitusele, mis valmistab neid ette tulevasteks keskkonnahoidlikeks töökohtadeks;
38. vajaduse korral toetama noori ettevõtjaid, kes soovivad töötada välja projekte, mis keskenduvad keskkonnaküsimuste praktilistele lahendustele, eelkõige kliimamuutuste vastu võitlemisele ja elurikkuse säilitamisele; pöörama erilist tähelepanu projektidele, mille on välja töötanud vähemate võimalustega noored, kes seisavad ettevõtluse alustamisel silmitsi täiendavate raskustega;
39. vajaduse korral töötama välja mentorlusprogrammid, mida juhivad keskkonnalahenduste otsimises aktiivselt osalevad spetsialistid ja ettevõtjad, eelkõige need, kes tegelevad elurikkuse säilitamise ja kliimamuutuste vastu võitlemisega, et pakkuda tuge ja suuniseid noortele, kes soovivad selles sektoris aktiivselt tegutseda;
40. suurendama noorte eurooplaste teadlikkust ÜRO keskkonnaalastest poliitikameetmetest ja algatustest ning nendes osalemist, tugevdades koostööd asjakohaste ÜRO organitega, nagu ÜRO Keskkonnaprogramm (UNEP), ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon (UNFCCC), ÜRO Arenguprogramm (UNDP) ja bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (CBD);

## KUTSUVAD EUROOPA KOMISJONI ÜLES

41. tagama, et kõik noored mõistaksid Euroopa rohelist kokkulepet ja sellest tulenevaid algatusi (nt algatus „Uus Euroopa Bauhaus“<sup>15</sup>) ja erinevaid Euroopa keskkonnaprogramme ning toetaksid neid; aktiivselt teavitama kõiki noori kõigist Euroopa kliimapakti aspektidest;
42. tagama, et noortel ning noorte- ja noorsootöö organisatsioonidel oleks juurdepääs avalikele konsultatsioonidele Euroopa keskkonnapoliitika üle ning et nende konsultatsioonide kaudu annaks Euroopa Komisjon nii kodanikele kui ka sidusrühmadele võimaluse väljendada oma seisukohti enne seadusandlike ettepanekute lõplikku vormistamist; samuti ergutama noori ja noorteorganisatsioone sisuliselt osalema Euroopa Liidu missioonide<sup>16</sup> alla kuuluvates kodanike kaasamise algatustes;
43. edendama ja soodustama Euroopa liikuvusvõimalusi ja algatusi keskkonnasektoris programmide „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpus raames, tagamaks, et kõik noored, sealhulgas vähemate võimalustega noored, eelkõige äärepoolseimatest piirkondadest, saartelt ning maapiirkondadest ja äärealadelt pärit noored, kes seda soovivad, saaksid aktiivselt tegeleda keskkonnaküsimustega; tagama, et nendes algatustes peetaks esmatähtsaks keskkonnahoidlikke transpordiliike, et vähendada noorte liikuvusprojektide CO<sub>2</sub> jalajälge, tagades samas, et need vastavad kaugusest tulenevate piirangutega silmitsi seisvate äärepoolseimate piirkondade vajadustele;

---

<sup>15</sup> Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus Euroopa Bauhaus“ (COM(2021) 573 final).

<sup>16</sup> Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa missioonide kohta (COM(2021) 609 final).

44. rakendama koostöös noorteorganisatsioonide ja noortega vastastikust õppimist noorte kaasamise kohta seoses keskkonnaküsimustega, elurikkuse säilitamise ja taastamisega ning kliimamuutuste ja saaste vastu võitlemisega, et teha kindlaks liikmesriikides olemasolevad parimad tavad ja hõlbustada nende tavade vahetamist liikmesriikide vahel;

KUTSUVAAD NOORTEKÜSIMUSTE, KESKKONNA- JA KLIIMAMUUTUSTE VALDKONDA KÄSITLEVATES EUROOPA KOOSTÖÖALGATUSTES OSALEVAID KÕIKI SIDUSRÜHMI ÜLES

45. töötama Euroopa solidaarsuskorpuse ja muude riiklike või rahvusvaheliste vabatahtliku tegevuse programmide toetusesaajate jaoks välja keskkonnaküsimusi käsitleva vabatahtliku tegevuse; suurendama kõigi vabatahtlike teadlikkust keskkonnaküsimustest ja oma ülesannete keskkonnamõjust, olenemata nende tegevusvaldkonnast, et nad saaksid olla eriti valvsad oma CO<sub>2</sub> jalajälje suhtes nende tegevuste ajal;
46. tugevdama Euroopa koostööd, jagades vahendeid ja parimaid tavasid seoses noorte keskkonnameetmetesse kaasamise ja nendes osalemisega Euroopa tasandil, eelkõige kliimamuutuste ja saaste vastu võitlemises ning elurikkuse säilitamises, kasutades muu hulgas täielikult ära programmi „Erasmus+“, Euroopa solidaarsuskorpuse ja muude asjakohaste ELi rahastamisvahendite pakutavaid võimalusi.

## a) VIITED

Käesolevaid järeldusi vastu võttes on nõukogu ja nõukogu istungil osalenud liikmesriikide valitsuste esindajad võtnud teadmiseks järgmised dokumendid:

- Euroopa Parlament, 2021. aasta noorte ideede aruanne Euroopa tuleviku konverentsi jaoks, [https://european-youth-event.europarl.europa.eu/wp-content/uploads/2021/10/2021\\_EYE\\_Report-Booklet\\_A5\\_20-10-Accessible.pdf](https://european-youth-event.europarl.europa.eu/wp-content/uploads/2021/10/2021_EYE_Report-Booklet_A5_20-10-Accessible.pdf)
- ÜRO resolutsioon 70/1 „Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development“ (kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“): [https://www.un.org/ga/search/view\\_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E](https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E)
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030“ (COM(2020) 380 final).
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kliimapakt“ (COM(2020) 788 final).
- Ühinenud Rahvaste Organisatsioon, 2015. aasta Pariisi kokkulepe: [PARIISI KOKKULEPPE VASTUVÕTMINE – Pariisi kokkuleppe tekst inglise keeles \(unfccc.int\)](https://unfccc.int/VASTUVÕTMINE/Pariisi_kokkuleppe_tekst_inglise_keeles)
- Nõukogu järeldused „Kestlik Euroopa aastaks 2030 – senine edu ja järgmised sammud“ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14835-2019-INIT/et/pdf>

- Nõukogu järeldused „Terviklik lähenemisviis eesmärgiga kiirendada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamist – parema taastamise põhimõtte järgimine pärast COVID-19 kriisi“ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9850-2021-INIT/et/pdf>
- Euroopa Komisjon „Olukord Euroopa Liidus 2021“: [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/soteu\\_2021\\_address\\_et\\_0.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/soteu_2021_address_et_0.pdf)
- Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 456, 18.12.2018, lk 1–22).
- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025 (COM(2020) 625 final).
- Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 66, 26.2.2021).
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles käsitletakse noorte sisukat osalemist hõlbustavate ja noortele mõeldud kodanikuühiskonna tegutsemisruumide kaitsmist ja loomist (ELT C 501 I, 13.12.2021, lk 19–23).
- Nõukogu järeldused ELi noortestrategia (2019–2021) rakendamise kohta (ELT C 504I, 14.12.2021, lk 10–11).
- Youth4Climate manifest [Youth4Climate manifest \(unfccc.int\)](https://unfccc.int/youth4climate), november 2021.

b) KÄESOLEVATES JÄRELDUSTES KASUTATAKSE JÄRGMISI MÕISTEID.

„Elurikkus“ – mis tahes päritoluga elusorganismide rohkus, sealhulgas maismaa-, mere- jt veeökosüsteemides ning neid hõlmavates ökoloogilistes kogumites: see hõlmab liigisisest, liikidevahelist ja ökosüsteemide mitmekesisust.

„Kliimamuutused“ – otseselt või kaudselt inimtegevusest tingitud muutused kliimas, mis muudavad maailma atmosfääri koostist ja süvendavad võrreldavatel ajavahemikel täheldatud kliimamuustrite looduslikku varieerumist.

„Kaasatus“ – igasugune üldist huvi pakkuv tegevus, mida tehakse vabatahtlikkuse alusel või vabatahtliku tegevuse vormis. Kaasatus tähendab vabatahtlikku ja omakasupüüdmatut kodanikutegevust teiste teenistuses.

„Keskcond“ – selliste looduslike ja sotsiaal-majanduslike elementide kombinatsioon, mis moodustavad üksikisiku, elanikkonna või kogukonna elamistingimuste raamistikku eri ruumiskaaladel. Seega tähendab keskkonnakaitse meetmete võtmist, et piirata inimtegevuse negatiivset mõju keskkonnale või see heastada.

„Mentorlus“ – noore ja mentori vaheline vabatahtlik inimestevaheline suhe keskpikas kuni pikas perspektiivis, mis on struktureeritud kutsealases raamistikus.

„Vastastikune õppimine“ – tegevus, mis ELi tasandil võimaldab sarnaste poliitiliste väljakutsetega kokku puutuvatel liikmesriikidel töötada klastrites ja jagada häid tavaid, keskenduda riigipõhiste probleemidele või toetada konkreetset riiklikku reformikava, saades vajaduse korral abi teistelt riikidelt, sidusrühmade organisatsioonidelt ja sõltumatutelt ekspertidelt<sup>17</sup>.

---

<sup>17</sup> Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb juhtimisstruktuuri strateegilisele raamistikule üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 497, 10.12.2021, lk 1), punkt 11.

„Kestlik areng“ – praeguste põlvkondade vajaduste rahuldamine viisil, mis ei sea ohtu tulevaste põlvkondade võimet oma vajadusi rahuldada. See edendab dünaamilist majandust, täielikku tööhõivet, kõrgeid haridus-, tervishoiu-, sotsiaalse ja piirkondliku ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitse standardeid turvalises ja rahu hoidvas maailmas, kus austatakse kultuurilist mitmekesisust.

„Vähemate võimalustega noored“ – noored, kellel on raskusi kasutada tõhusalt ära võimalusi majanduslikel, sotsiaalsetel, kultuurilistel, geograafilistel või tervislikel põhjustel, rändetausta, puude või õpiraskuste tõttu või muul põhjusel, sealhulgas põhjusel, mis võib tuua kaasa Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 21 kohase diskrimineerimise<sup>18</sup>.

---

---

<sup>18</sup> Määruse (EL) 2021/888 artikli 2 punkti 4 mõiste.